

Imię i nazwisko:	dr Krzysztof Nowak-Posadzy
Afiliacja:	Zakład Metaekonomii, Polski Instytut Ekonomiczny w Warszawie Instytut Filozofii, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Tytuł:	“Kultura ekspercka w społeczności ekonomistów. Ujęcie metodologiczne”
Termin:	11/10/2018

Streszczenie: Zagadnienie ekspertów i ekspertyz ekonomicznych stało się ostatnimi czasy przedmiotem zainteresowania filozofii ekonomii. Wśród pytań, jakie sformułowano w ramach dyskusji filozoficznej nad tym zagadnieniem znajdują się pytania dotyczące tego, czym jest ekonomiczna opinia ekspercka, jakie są rodzaje ekspertyz ekonomicznych, co jest najistotniejszą zawodnością w ekonomicznej praktyce eksperckiej, czy też jakie są kanały wpływu ekspertów ekonomicznych na politykę gospodarczą, rynki i społeczeństwo [np. Koppl 2012; Horwitz 2012, Angner 2006; Martini 2014, Boumans 2014; Buedo 2014; Reiss 2014; Levy, Peart 2017]. Celem wystąpienia jest uzupełnienie przywołanej dyskusji w filozofii ekonomii poprzez zarysowanie ram konceptualnych wyznaczających podstawowe charakterystyki kulturalistycznego programu metodologii badania ekonomicznej praktyki eksperckiej. Projekt ten czerpie inspiracje z kulturalistycznego programu ogólnej metodologii nauk opracowanego przez Jerzego Kmitę w środowisku Poznańskiej Szkoły Metodologicznej, a będącego rozwinięciem jego koncepcji epistemologii historycznej oraz społeczno-regulacyjnej teorii kultury. Realizacja zamierzonego celu wymagać będzie poczynienia trzech rozstrzygnięć dotyczących statusu metodologii, jej zakresu przedmiotowego oraz formuły jej uprawiania:

- (1) Praktyki, procedury i wytwory charakterystyczne dla profesji ekonomicznej można podzielić na dwa zestawy: (a) zestaw praktyk, procedur i wytworów naukowych oraz (b) zestaw praktyk, procedur i wytworów eksperckich. Podczas gdy ten pierwszy zestaw był tradycyjnie obiektem badań metodologicznych, drugi – pomimo przywołanych wyżej przyczynków – wciąż pozostaje z tej perspektywy niedostatecznie zgłębniony.
- (2) Badania metodologiczne w ramach filozofii ekonomii można realizować w trzech formułach: (a) normatywnej, która polega na opracowaniu zaleceń w zakresie dobrych praktyk badawczych, a więc rewizji zestawu praktyk, procedur i wytworów naukowych w danej dziedzinie [np. Tony Lawson]; (b) deskryptywnej, która polega na systematyzacji jawnych deklaracji badawczych, a więc zdaniu sprawy z obowiązującego zestawu praktyk, procedur i wytworów naukowych w danej dziedzinie [np. Roy Weintroub 1989] lub (c) rekonstrukcyjnej, która polega na odtworzeniu niejawnych (milczących) założeń związanych z praktyką badawczą w danej dziedzinie, a więc dopełnieniu zestawu praktyk, procedur i wytworów naukowych określonym kontekstem, w ramach którego widoczna staje się określona struktura tego zestawu [np. Uskali Mäki 1994].
- (3) Kontekst, jaki można metodologicznie odtwarzać w formule rekonstrukcyjnej może mieć charakter (a) logiczny lub (b) kulturowy (aksjologiczny). W przypadku ekonomicznej praktyki naukowej na znaczenie kontekstu kulturowego zwracali uwagę metodologicznie wrażliwi ekonomiści twierdząc, że istnieje potrzeba odświeżenia i ochrony norm ekonomicznej praktyki naukowej [np. Paul Romer 2015]. W przypadku ekonomicznej praktyki eksperckiej istotność kontekstu kulturowego sygnalizowali praktycznie zorientowani filozofowie ekonomii, twierdząc, że istnieje potrzeba selekcji i uzasadnienia norm dla ekonomicznej praktyki eksperckiej [np. Carlo Martini 2015].

W oparciu o (1b), (2c) i (3b) wyłania się kulturalistyczny program metodologii badania ekonomicznej praktyki eksperckiej, w przypadku którego podstawową jednostką analizy jest kultura ekspercka. Kultura ekspercka rozumiana jest jako zestaw przekonań normatywnych (norm) i dyrektywalnych (dyrektyw) podzielanych przez członków społeczności ekspertów ekonomicznych. Normy milcząco regulują wytwarzanie, komunikowanie i wykorzystywanie wiedzy eksperckiej. Podzielanie norm przez ekspertów ekonomicznych odbywa się w trybie akceptowania/respektowania lub w trybie domyślnym. Jedną z milcząco podzielanych w ekonomicznej praktyce eksperckiej norm jest norma transparentności wraz z odpowiadającym jej zestawem dyrektyw ujawniania.